

Hr. in. D.T. 12.5

TEATRUL TINERETULUI
PIATRA NEAMT

91-72

**PEER
GYNT**

Un cîntăreț care poartă o liră în suflet
trebuie să asculte viața tainică
ce freamătă în rostogolirea valurilor
pe țărmurile fiordurilor sălbatice.
Trebuie să asculte viața pulsînd
în tulburatele inimi ale oamenilor.
Prin sunete și prin cuvinte, el trebuie de asemenea
să tălmăcească visurile și dorurile poporului,
iar aceste visuri să le dezvăluie și să le lămurească
acelora ce nu-și dau seama de măreția lor.

Biserică norvegiană din lemn, sec. XI

Corabia de la Gokstad, sec. IX

ULTIMA THULE

Nordul cejos și straniu al Europei a dat prilej Antichității să plăsmuiască legenda despre Ultima Thule, — ultima limită, capătul pământului — dincolo de care începe o altă lume, înfricoșătoare. Această limită se presupunea a urma o linie dreaptă ce atingea arhipelagul Shetland și sudul Norvegiei. În secolul al IV-lea î.e.n., negustorul grec din Massala, Pytheas, trecind de insula Britania pătrunse în apele unei mări mohorâte, sumbre; după o călătorie de șase zile, el văzu de departe un țărm necunoscut, stincos și sălbatec, cu guri de riuri repezi, spumeginde. Împăimântat de priveliștea fiordurilor, bîntuită pasămite de dhuri, Pytheas făcu calea întoarsă. Imperiul Roman face cunoștință cu marea Baltică, dar mai departe nu îndrăznește să se avînte cimbrii; triburile de germani de pe coastă povesteau, cu multă fantezie, despre ținutul de dincolo, unde vîntul aducea zvon: de glasuri omenești; ori de ființe supranaturale?

A trebuit să vină secolul al IX-lea e.n. pentru ca Ultima Thule să fie despuiată de aura ei fabuloasă. Și astfel Scandinavia a intrat din basm în istorie.

Partea apuseană a peninsulei nordhrwegr, „țara drumului spre mieznoapte”, este împinzită de o multitudine de platouri aride netezite de ghețarii de odinioară, de pămînturi acoperite de ghețuri, de munți cu păduri de brazi și o dantelă de fiorduri pitorești și sărace, din care au pornit de mult, pe corăbiile lor lungi, vikingii din Sagas, descoperitorii precolumbieni ai Americii; și, mai recent, exploratorii celor doi poli, Nansen și Amundsen. Un cadru impregnat de ecourile dansurilor norvegiene ale lui Edvard Grieg, de poezia patriarhală a familiei Synnøve Solbakken, dar și de dramaticele conflicte între visătorul Peer Gynt și lume, între constructorul Solmess și concelășeni, între Nora și societate,

Multe lucruri din „Peer Gynt” sînt inspirate de episoade din tinerețea mea. Propria mea mamă mi-a servit pentru a plăsmui figura Aasei.

Ibsen : scrisoare din 1870

Nimeni nu poate reprezenta în mod artistic ceva pentru care n-a găsit, într-un anumit grad și în anumite ceasuri, modelul în sine însuși.

Ibsen : discurs în fața studenților norvegieni, 1874

Voi fi bucuros de munca săptămîinii mele de viață, dacă va servi la pregătirea sufletului bun pentru ziua de mîine. Dar mai cu seamă, voi fi bucuros dacă va contribui la clădirea sufletelor pentru săptămîina care neapărat va să vină...

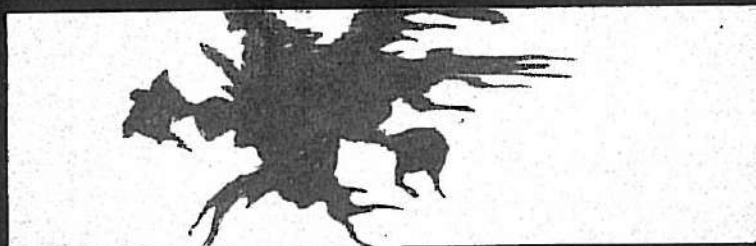
Ibsen : fragment dintr-o conferință publică, 1887

Niciodată nu m-am inspirat din ideile altora și nu m-am condus după părerile nimănui. Totdeauna am recurs la propria mea gîndire și simțire. Iar ceea ce m-a făcut să scriu ceea ce am scris a fost impresia puternică pe care mi-a produs-o contradicția dintre destinul omului și organizările sociale actuale, fondate de oameni. Aceasta a fost vocația mea.

Ibsen : scrisoare din 1871

„Nora” la Teatrul Național din Oslo

Eleonora Duse in „Rosmersholm”

„John Gabriel Borkman”,
la Deutsches Theater din Berlin

PORTRETUL LUI IBSEN

Ibsen ne apare în portretul de bătrînețe cu favoritele sale albe și ochii albaștri scrutători, pe sub ochelari ca un profesor rigid în creierul de gheață al căruia e greu a crede că s-au născut grațioasa Nora și neliniștita Hedda. Cu toate acestea, Ibsen cel adevărat era tumultuos, mușcător, pe rînd taciturn și clamoros, orgolios și plin de afecțiune, amator de farse, un dușman al vinului, disprețuitor de onoruri și colecționar de decorații, iubitor al patriei și exilat de bună voie în Italia și Germania, un geyser fierbinte într-o Islandă glacială.

George CĂLINESCU

Ibsen sau sinceritatea tinereții

Ibsen e poetul și apostolul tinereții. Postulatul său e sinceritatea radicală. E ideea centrală, ideea-mamă a întregii sale opere...

Ibsen satisface eroismul sincerității care e eroismul virstei de douăzeci de ani, când un năvalnic dor de viață ne împinge să spunem orice contra oricui. Rosmersholm, Brand, Stockman, chiar enigmatică și neînțeleasă Hedda, sînt mai ales martirii sincerității.

Fără îndolală, Ibsen a fost împins către această atitudine de exasperarea sa de scandinav comprimat excesiv de o mentalitate burgheză suprafillstînă. Corectitudinea și puritanismul nordic, care duc pe oameni pe Golgota numai fiindcă nu respectă formele, fiind liberi să facă orice cu condiția să nu se știe, l-au indignat profund...

Cît poate oglindi o operă amărăciunile vieții, teatrul lui Ibsen a făcut-o cu mindrie, asprime și cu acel aprig și neîmpăcat caracter de scoboritor din vikingi, în același timp erol și pirat al Septentrionului cețos...

A fi sincer înseamnă a fi personal, a avea dreptul tău neoprit de nimeni, a fi tu și a avea să spui ce ești. Și în arderea sa combativă, uclind să respecte margini și frontiere, a ajuns la apărarea absolutului. Și prin acest radicalism, care nu știe să facă concesii, Ibsen mai prezintă încă un motiv de adorație pentru tineret. S-a observat că tineretul e mai rațional decît bătrîni, fiindcă concepe eroi, pur, ieșpăn, după principii și dogme, și nu după mlădieri și amestecuri.

A conceput realizarea totală ca și sacrificiul de sine pe deasupra tuturor moliciunilor.

MIHAIL RALEA : „Portrete, cărți, idei”, 1988

Opera lui Ibsen

- 1844 — Debutul dramaturgului : „Catilina”, influențată de Schiller și „Sturm und Drang” ;
Teatrul romantic de inspirație istorică și legendară ;
- 1850 — Piesa „Movila războinicului” ;
- 1851 — Director al Teatrului Național din Bergen
— comedia-basm „Noaptea sfintului Ioan”
— drama „Doamna Inger din Ostrat” ;
- 1856 — „Sărbătoare la Solhaug” ;
- 1857 — Feeria : „Olaf Liljenkrantz” ;
— tragedia : „Războinicii din Helgeland” ;
- 1862 — „Comedia iubirii” ;
- 1863 — Drama istorică „Pretendenții la coroană” ;
Poemele dramatice
- 1866 — „Brand” ;
- 1867 — „Peer Gynt” ;
Trecerea la teatrul realist
- 1869 — Piesa „Liga tineretului” ;
- 1872 — Piesa în 10 acte „Împărat și galilean” ;
- 1876 — Grieg compune muzica la Peer Gynt, reprezentată la Stockholm ;
Teatrul „pur ibsenian” ;
- 1877 — „Stilpii societății” ;
- 1879 — „O casă de păpuși” (Nora) ;
- 1881 — „Strigoii” ;
- 1882 — „Un dușman al poporului” ;
Marile drame psihologice
- 1884 — „Rața sălbatică” ;
- 1886 — „Rosmersholm” ;
- 1887 — „Femeia mării” ;
- 1890 — „Hedda Gabler” ;
- 1892 — „Constructorul Solness” ;
- 1894 — „Micul Eyolf” ;
- 1896 — „John Gabriel Borkman” ;
- 1900 — „Cînd noi, morții, vom învia”.

„Nora” la Teatrul Național
din București, 1963

„Femeia mării” la Teatrul
Tineretului, 1966

IBSEN ÎN ROMÂNIA

Prima traducere în limba română, din opera lui Ibsen, se datorește lui S. I. Grossman, care localizează în 1891 drama „Un dușman al poporului” sub titlul „Doctorul Sălceanu”. În presa vremii apar articole despre marile dramaturg semănate de I. Roman, Em. D. Fagure, C. Dobrogeanu-Gherea. În 1895 apar, în traducere românească, șase dintre piesele lui Ibsen: „Micul Eyolf”, tradusă cu învoirea autorului de T. Maiorescu, și publicată la o lună după premiera sa germană; „Un dușman al poporului”, în traducerea fidelă de astă dată a lui S. I. Grossman; „Nora”, tradusă de B. Marian și publicată în revista „Vatra”; aceeași împreună cu „Stilpii societății”, la Craiova; „Liga tinerimii” tradusă de I. Hussar. Prima reprezentație teatrală ibseniană se numește „Rosmersholm” în traducerea lui Virgiliu Popescu, și are loc pe scena Teatrului Național din București, în 1891. Urmează „Strigoli”, în stagiunea 1895/96 iar „Convorbirile literare” publică tot atunci traducerea dramei „Rosmersholm”. În 1897 Haralambie Lecca localizează „Stilpii societății” (titlul „Stilpii statului”) care este prezentată pe aceeași scenă, în regia lui Paul Gusty, cu Aristide Demetriadi, Nottara, Brezeanu, Aristiză Romanescu. La Piatra Neamț în 1900, într-o colecție denumită „Autori celebri”, se publică „Ioan Gavril Borkman”, în traducerea lui Valeriu Hulubei.

În următorii ani Ibsen este prezent pe scenele teatrelor din Iași și Craiova.

Trupa pariziană „Théâtre de l’Oeuvre” prezintă, în turneu la București, „Constructorul Solness” în aprilie 1909, „Nora” și „Hedda Gabler” în octombrie 1911, având în rolurile principale pe Suzanne Després și Lugné-Poe.

Mortea dramaturgului este consemnată în România pe larg, iar St. O. Iosif publică în traducere volumul: Henrik Ibsen „Poezii” iar Ion Popovici Bănăjeanu, un an mai târziu, la Lugoj, traducerea dramei „Războinicii din Helgoland” cu titlul „Expedițiunea nordică”, urmată în 1909 de „Nora” (traducere de O. Feld) și „Zina învierii” („Cind noi, morții, vom învia”) în traducerea lui Marie Chendi și C. Sandu și în 1910 de „Constructorul Solness” în traducerea lui I. Giurculescu. În stagiunea 1911-1912 se joacă la București și Iași „Stilpii societății”, în traducerea lui Ion Gorun și „Un dușman al poporului”, în traducerea lui Petru Sturdza. Urmează „Borkman” (1918-1919), „Războinicii” (1919-1921), „Femeia mării” (1928-1929), „Liga tinerimii” (1932-1933), „Un dușman al poporului” (1936-1937), „Strigoli” (1943-1945) la Teatrul Național din București, „Peer Gynt” la Teatrul Marioara Voiculescu (1924-1925), și „Micul Eyolf” (1925-1926), la Teatrul popular în regia lui Victor Ion Popa. Teatrul Național din Cluj reprezintă, începând din 1923, „Un dușman al poporului”, „Strigoli”, „Nora”, „Războinicii”, „Hedda Gabler”, „Micul Eyolf” și „Constructorul Solness”.

D. N. Ciotori traduce direct din limba norvegiană „Rosmersholm” (1916), „Borkman” „Nora”. Mihail Negru și H. Steinberg realizează o remarcabilă traducere a poemului „Bra: (1918). Alături de aceasta se situează alți traduceri Laurei Dragomirescu din anii 1921-1923 („Rosmersholm”, „Femeia mării”, Hedda Gabler”), cît și aceea a lui Adrian Maniu din 1925 („Peer Gynt”).

În 1928, cu prilejul centenarului nașterii dramaturgului, România omagiază memoria lui Ibsen printr-o seamă de manifestări de prestigiu care poartă girul unor nume ca Liviu Rebreanu, Tudor Vianu, George Călinescu, Camil Petrescu, Mihail Ralea.

Sub îngrijirea lui Ovidiu Drimba se editează în 1967 prima traducere română masivă din teatrul ibsenian, cuprinzând un număr de 12 piese. Tot el este și autorul unui studiu „Însemnări despre teatrul lui Ibsen”, apărut în 1966.

Teatrele și televiziunea au contribuit, de asemenea, în ultimul timp, la cunoașterea în țara noastră a operei sale, prin spectacole de o înaltă înaltă, dintre care cităm „Constructorul Solness”, la Teatrul Național din Cluj, „Peer Gynt” la Studioul Casandra, „Războinicii” la Televiziune, „Rosmersholm”, la Sibiu ca fiind cele mai valoroase.

PEER GYNT

poem dramatic în cinci acte de

HENRIK IBSEN

traducere de Adrian Maniu

Regia:

CĂTĂLINA BUZOIANU

Scenografia:

MIHAI MĂDESCU

Muzica:

SABIN PAUTZA

Asistent de regie

Alexandru Lazăr

DISTRIBUȚIA:

ADRIA PAMFIL ALMAJAN: Aase — **MITICĂ POPESCU:** Peer Gynt — **CORNEL NICOARĂ:** Aslak; Strimbă lume; Trumpeterstrale; Bucătarul corăbiei; Omul cernit — **CONSTANTIN COJOCARU:** Călătorul; Topitorul de nasturi; Cerșetorul; Copilul urit; Copilul lui Ingrid — **GELU NIȚU:** Călătorul; Topitorul de nasturi; Cerșetorul; Copilul urit; Copilul lui Ingrid — **NINA ZĂINESCU:** Solveig — **EUGENIA BALAURE:** Ingrid; Femeia în verde — **LUCIA ȘTEFĂNESCU:** Anitra; Fată la nuntă; O priculițe; O harpie; O păstoriță — **SIBYLLA OARCEA:** Fată la nuntă; O priculice; O harpie; O păstoriță; O marocană — **ELENA JITCOV:** Fată la nuntă; O priculice; O harpie; O păstoriță; O marocană — **ALEXANDRU LAZĂR:** Tatăl mirelui; Priculiciul bătrîn; Monsieur

Ballon; Preotul; Jandarmul — **BORIS PETROFF**: Tatăl lui Ingrid; Bătrînul Dovrei; Master Cotton — **CORNELIU DAN BORCIA**: Tatăl lui Solveig; Căpitanul corăbiei — **THEODOR DANETTI**; Eberskopf; Begriffenfeldt — **VALENTIN URITESCU**: Un moș; Vioristul; O priculice; Hussein; Un marinăr — **CONSTANTIN GHENESCU**: O țărancă bătrînă; Mirele; Un priculici; Huhu; Omul în haine sure — **MARGA PAVLIDIS**: O țărancă bătrînă; Mama lui Solveig; O vrăjitoare; Kari — **ERONIM CRIȘAN**: Bucătarul; Un priculici; Felahul — **EUGEN APOSTOL**: Un flăcău; Un priculici; Un nebun; Un marinăr — **ION MUSCĂ**: Un flăcău; Un priculici; Un nebun; Un marinăr — **MARIUS IONESCU**: Un flăcău; Un priculici; Un nebun; Un marinăr — **MIRCEA BIBAC**: Coțcarul.

Regia tehnică:

MIHAI MARINESCU
VIORICA GALIN

Sufler:

GHEORGHE HIBOVSCI

Producția:

GHEORGHE PETRESCU

Colaboratori tehnici:

Coordonator tehnic: Dumitru Rotaru

Pictor executant: Thomas Mitis

Peruci-machiaj: Eugenia Popovici

Lumini: M. Pelipian și V. Popovici

Sunet: I. Puiu, I. Ciutu

Șeful atelierului de croitorie:

Dumitru Dinu

Croitori: M. Drăgan, M. Borcea,

Gh. Dumitru

Șeful atelierului de țmplărie:

Mihai Iliescu

Țimplari: I. V. Sava, C. Stingu,

C. Mihalache

Țapiter: C. Faraon

Șef mașinist: Vasile Căpitanu

Mașiniști: M. Anghelescu,

Gh. Lungu, V. Hanganu,

C. Lăzureac, Gh. Pușcaș,

I. Hirleață.

Recuzită: I. Tomuleasa, D. Năstase

Cabiniere: El. Munteanu,

Maria Lungu

„Peer Gynt” este un amestec de comedie cu momente de dramă, de fantezie și realism, de poezie intimă și grotesc buf, de leerie de esență folclorică și viziune satiric-caricaturală a vicilor... de caldă evocare a lumii rurale, dar și de demitizare a țărânului... Din această complexitate de perspective a rezultat un caracter extrem de greu de realizat scenic — inconsecvent, contradictoriu, în orice caz mult mai complicat, mai bogat, mai uman și, evident, mai poetic decât conirații săi din aceeași mare familie: Till Eulenspiegel, Baronul Münchhausen sau Tartarin din Tarascon...

OVIDIU DRÎMBA

PEER GYNT

Florin Piersic și Leopoldina Bălănușă, în „Peer Gynt”

POATE VORBI OGLINDA ?

Poate vorbi oglinda ?

Oglinda poate vorbi !

Oglinda vrea să te privească dis-de-dimineață
cercetător,

să se uite la tine cu ochi adinci, înțelepți,
cu ochii tăi !

Să te salute cu ochii plini de căldură de-un
albastru-nchis :

— Ești curat la suflet ?

— Ești fidel ție însuși ?

SIGBJORN OBSTFELDER
1866-1900

Mitul gyntian

Peer Gynt este un tânăr visător, care trăiește o perpetuă iluzie. La început, în satul său, el își confecționează această iluzie prin minciuni „artistice”. Trăind în afara convențiilor sociale și considerat de semenii săi o ființă bizară, ceva asemănător unui bufon nevrednic de încredere, Ilcăul trăiește câteva aventuri sentimentale, unele reale, altele de viziune folclorică. Ieșind din sfera dedublă real-ireal el trăiește câteva experiențe ale epocii: se îmbogățește cu comerțul de sclavi, este ruinat prin furtul vasului său, ajunge profet la un trib arab, cunoaște un ospiciu de alienați. Toate experiențele sînt ipostaze de confruntare a propriului individualism, care la fel cu egoismul, în exagerarea sa extremă, devine o cauză principală a autodistrugerii.

Și fiindcă Peer Gynt nu este pierdut cu totul pentru omenire — visul său de realizare rămînînd etern — în final își găsește oaza de liniște alături de gin-gașa Solveig, femeia care l-a așteptat treizeci de ani să se întoarcă, să se statornicească.

Unii dintre exegeții lui Ibsen au văzut în Peer Gynt, eroul Norvegiei, colportor al trăsăturilor de caracter al națiunii sale. Adevărul este parțial, alina timp cît nu se ia în considerare factorul istoric. Căci Peer Gynt este, în ultimă instanță, un produs al societății capitaliste, în care se ciocnesc toate contradicțiile epocii.

Izvoarele poemului

Ibsen și-a ales eroul din culegerea de legende norvegiene adunate de Asojornsen și tipărite la începutul deceniului 7 al secolului trecut. Peer Gynt era un vîntor pasionat, mare lăntaron și neîntrecut născocitor de snoave și povești. Pentru conturarea complexă a vîntorului său personaj dramaturgul a folosit, de asemenea, și viața celebrului violonist norvegian Ole Bull, bărbat frumos, cu mult succes la femei, care realizase o avere imensă în America, unde voia să întemeieze o colonie care să-i poarte numele.

„Peer Gynt” la Teatrul Național din Oslo, 1959

Semnificative, pentru această afirmație, sînt trei momente ale piesei: lumea subterană din Dovre, balamucul din Cairo și întâlnirea colonialiștilor în deșert. Ibsen își dezlănțuie aici satira împotriva naționalismului îmbibat de șovinism, a „priculicismului național”, a „căpcăunismului neaoș”, în care valorile sînt intervertite, „izvorul lacrimilor” secăt pentru orbirea civică definitivă, a individualismului exacerbat de zeul-aur, a falselor onoare înălțate pe sclavie, a disimulării ca armă de supraviețuire în societatea aservită banului, a anexionismului, ca principal crez politic imperialist.

Complex și contradictoriu, personajul lui Ibsen vrea să depășească — prin nestatornicie și mișcare perpetuă — strîmtele și apăsătoare condiții ale realității. Nu reușește, pentru că idealul său moral se limitează la un individualism constant. „Spre-a da de-al adevărului mister”, Peer Gynt „de bună voie” îndură toate vicisitudinile aventurii. Dar această trăire oricum, cu „cugetul ca o pernă moale” îi creează, la apusul vieții mîhnirea vieții trăite „numai o dată”. Incitarea la dinamism („omul pentru viață e născut ca să se zbată”) este mereu subminată de conștiința egoistă („am fost eu însumi toată viața mea”).

„Peer Gynt” este un poem de o mare umanitate despre sufletul omenesc, contradictoriu, plin de vise, dar și de negură, strălucitor și întunecat, în lupta cu sine de a-și găsi echilibrul.

PAUL FINDRIHAN

LA ÎNCEPUTUL REPETIȚIILOR

1

În mitologia teatrală, Peer Gynt poate atrage ca și Hamlet, Don Juan sau Faust. Este un monstru, un colos, un sfinx, care pune întrebări, iar răspunsurile temerarilor dezvăluie întotdeauna structura intimă a fiecăruia, relația fiecăruia cu spațiul care l-a născut și timpul în care trăiește. O antologie a răspunsurilor apare surprinzătoare, dacă nu bizară. Cele mai actuale, observăm, sînt profund datorate spiritualității poporului reprezentat de creator. Un Peer însetat de absolut, ca cel de la „Ateneum” nu se putea naște decît în Polonia, un spectacol reconstituind cu exactitate documentară realitatea istorică și fărâmițînd personalitatea eroului într-un detașament de eroi mai mici, mărșăluind sub aceeași baghetă, nu se putea realiza decît în Germania.

Un Peer în România? Este de la început handicapat de două imagini încă prezente, între care cea a lui Florin Piersic, superb exemplar nordic, cu o Ioana Bulcă mindră walkirie, cu o Leopoldina Bălănuță, sensibilă și intransigentă, în mina unui Cernescu, tînăr, îndrăzneț, proaspăt. Știm ce înseamnă un spectacol de Institut în care toți „actorii” sînt trup și suflet, iar fantazia detaliului nu cunoaște prejudecată. Mi s-a povestit despre un nebun care-și uda cu băgare de seamă unghia degetului mare de la picior. Cu o stropitoare, bineînțeles. Ca să crească mare și frumoasă ca o floare.

N-am văzut nici spectacolul de la Nottara, cu un alt erou frumos, brun, bărbat irezistibil pe orice meridian.

De fapt, n-am văzut nici un spectacol cu „Peer Gynt” și cred că e mai bine. Am citit textul în cele două tălmăciri și am avut două imagini perfect opuse. Am preferat-o pe cea a lui Adrian Maniu pentru că, iertați-mi ochelarii de cal, mi-a fost imediat apropiată ca o baladă veche cîntată de un rapsod popular, ca „Miorița”.

Traducerea este surprinzătoare. Cuprinde pagini de poezie autentică (nu știu intrucit în spiritul lui Ibsen), imagini care pot concura cu tot ceea ce limba noastră a creat mai frumos, în plus o ironie acidă, necrutătoare, pagini extrase parcă din Caragiale sau (citez episodul Anitrei), direct din „Coana Chirița”.

O asemenea tălmăcire este ea însăși un punct de pornire pentru un spectacol. Nu poți apăsa pe o pedală gravă, sumbră, cînd ai de-a face cu „priculici” dar nu poți pluti în feerie atunci cînd se demască priculicismul național.

Drama existențială a lui Peer, cunoașterea se consumă într-un șir lung de experiențe care îl poartă în cele mai neașteptate situații și locuri. Universul lui Peer, în care privim ca într-o spărtură de gard, universul halucinant, populat de făpturi supranaturale, ale căror identitate este de fapt reală, este un

talmaș-balmeș de imagini suprapuse. Peer refuză să privească realitatea cu ochii deschiși. Mai degrabă din familia lui Păcală, Eulenspiegel și Nastratin Hogea, decît din cea a mai sus amintitelor personaje ce îl reclamă, Peer e un aventurier, un mincinos, un fluieră-vînt, un terchea-berchea simpatic și superficial, care are din cînd în cînd vertiginoase căderi abisale. Morala, în sensul social al cuvîntului îi este străină. Egoismul frust, cultul propriului său trup și suflet, cultul eului său, îi călăuzesc pașii pe drumul colit, strîmb, al omului ce refuză orice responsabilitate față de alții.

Vorbînd despre eroul nostru, Vera Călin îl considera prototipul mediocrității, ca plagă socială ridicată la rang de mit. Peer nu are curajul sfidării adresată destinului de către Don Juan, Peer nu este îndemnat de nobilul țel umanitar al lui Faust, Peer nu suferă infernul torturii lui Hamlet. Peer nu-și pune întrebări. El contemplă norii, păsările călătoare, nostalgia lui este cea a zborului, dar zborul lui este întotdeauna o cădere. Toate visele, zborul pe cerb, zborul cu Strîmbă-lume și harpille, se sfîrșesc în gol, neîmplinite. Peer nu cunoaște împlinire pentru că el însuși nu dă nimic. Trece prin toate experiențele, ca rața prin apă, fără să-și ude penele, fără să realizeze nimic, fără să înțeleagă nimic. Superficial, sesizează doar aparența, dar ineluctabila experiență a morții îl găsește la fel de nepregătit, de laș ca și experiența unică a iubirii.

Experiența lui Peer Gynt este amară. Ea demonstrează inutilitatea zbaterii egoiste, lipsită de suportul social, politic, etic. A trăi din plin cu orice preț pentru sine este o mistificare. Iată de ce textul lui Ibsen devine foarte actual, azi cînd tineretul primește impulsuri de la teorii vehiculate, fără simț de răspundere, ca aceea „vivre pericolosamente”.

Înaltul mesaj al piesei vine din afirmarea puternică a adevărului că omul se poate realiza numai susținut de un ideal moral. Dramă a căutării idealului, „Peer Gynt” demonstrează nocivitatea realizării meschine, egoiste a acestuia; omul nu se poate realiza „în sine”, ca o entitate în afara societății și a oamenilor.

CĂTALINA BUZOIANU

Am gîndit scenografia la „Peer Gynt” subscrind-o ideii de însoțire a vieții, de zădărnici a vieții lăsată la voia compromisului. Am evitat o documentare strictă, cu referințe directe la cadrul plastic norvegian, din pricină că poemul lui Ibsen este, înainte de orice, o dezbateră filozofică despre probleme general umane.

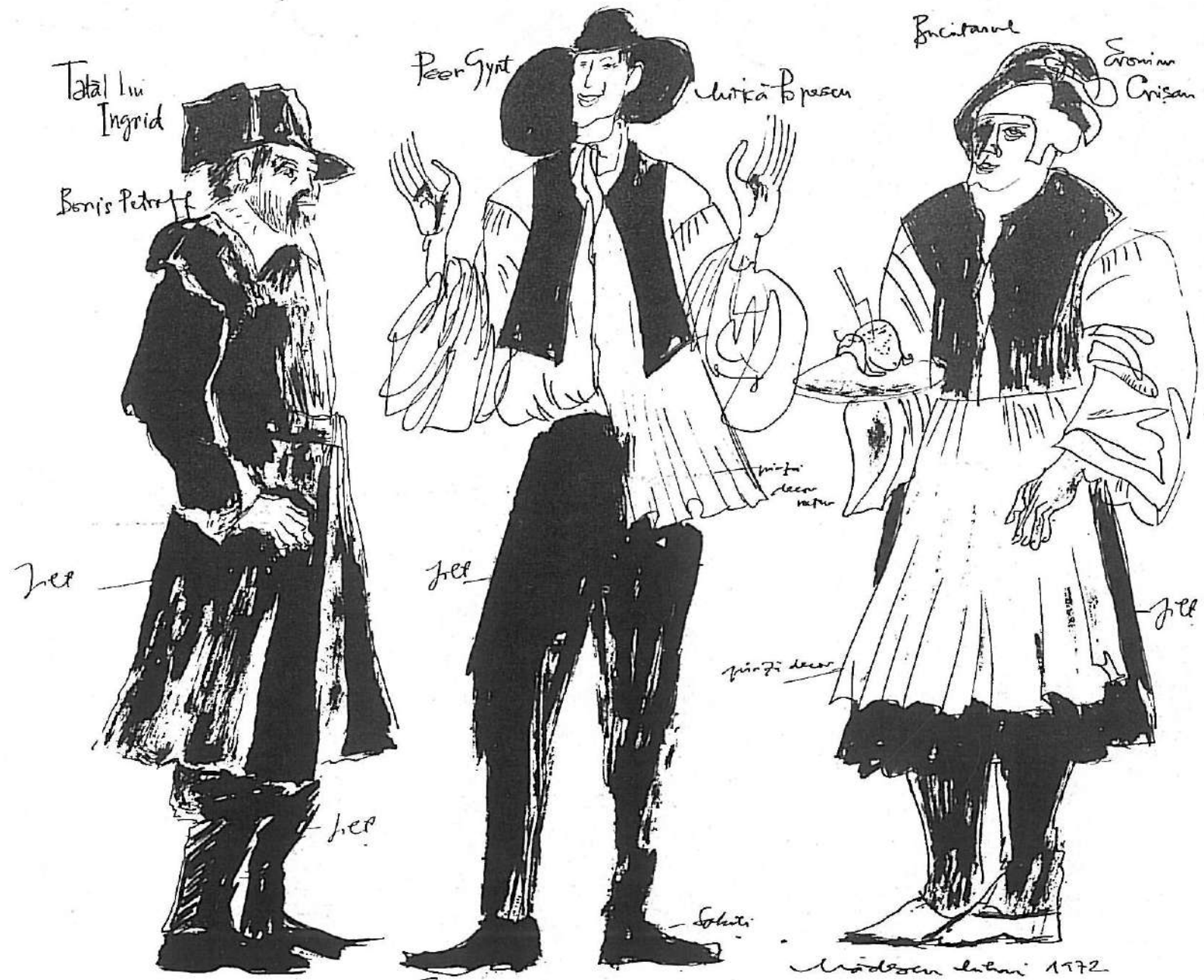
Creînd spațiul unei lumi dure, am exclus romantismul și exoticul. Un dispozitiv scenic rustic dă posibilitatea de mișcare și denivelare, scenică, el poate să sugereze momente ale acțiunii: pădurea, apa sau — mascat cu material modern — desertul, dunele de nisip. Se realizează astfel, din elemente simple, o maximă funcționalitate. Costumele sînt gîndite ca elemente ale unei lumi primare: de aceea am folosit imagini din Brueghel, Bosch, Le Naine. Legătura plastică între cele două părți total diferite — spațiul norvegian și cel african — se face prin aceeași patină primară, printr-o economie de culori care să dea concretetății imagistica a ideilor vehiculate: gri, sâmb, alb ori funerar în final.

MIHAI MĂDESCU

"Peer Gynt"

Vista da Haegstad

Cîntec de vîslaș

Visleste pe prima ta barcă
puternic, să nu mi te pierzi.
Ce vuleai festiv la plecare
se-aude pe țărmurii verzi !

Visleste, îți porți tinerețea
în larg către bancul de pești.
Ce păstrăvi de-argint sar din apă !
Cu cite sperante pornești !

Visleste, îți porți bărbăția
cu barca-n vîltoare și vînt :
și printre busteni îți dai drumul –
te-ncearcă-oboseala, curînd.

Visleste, e barca din urmă,
visleste, ți-e brațul slăbit,
coboară pe riul ce plînge
spre țărmul azi îngălbenit.

EINAR SKJAERAASEN
1900-1966

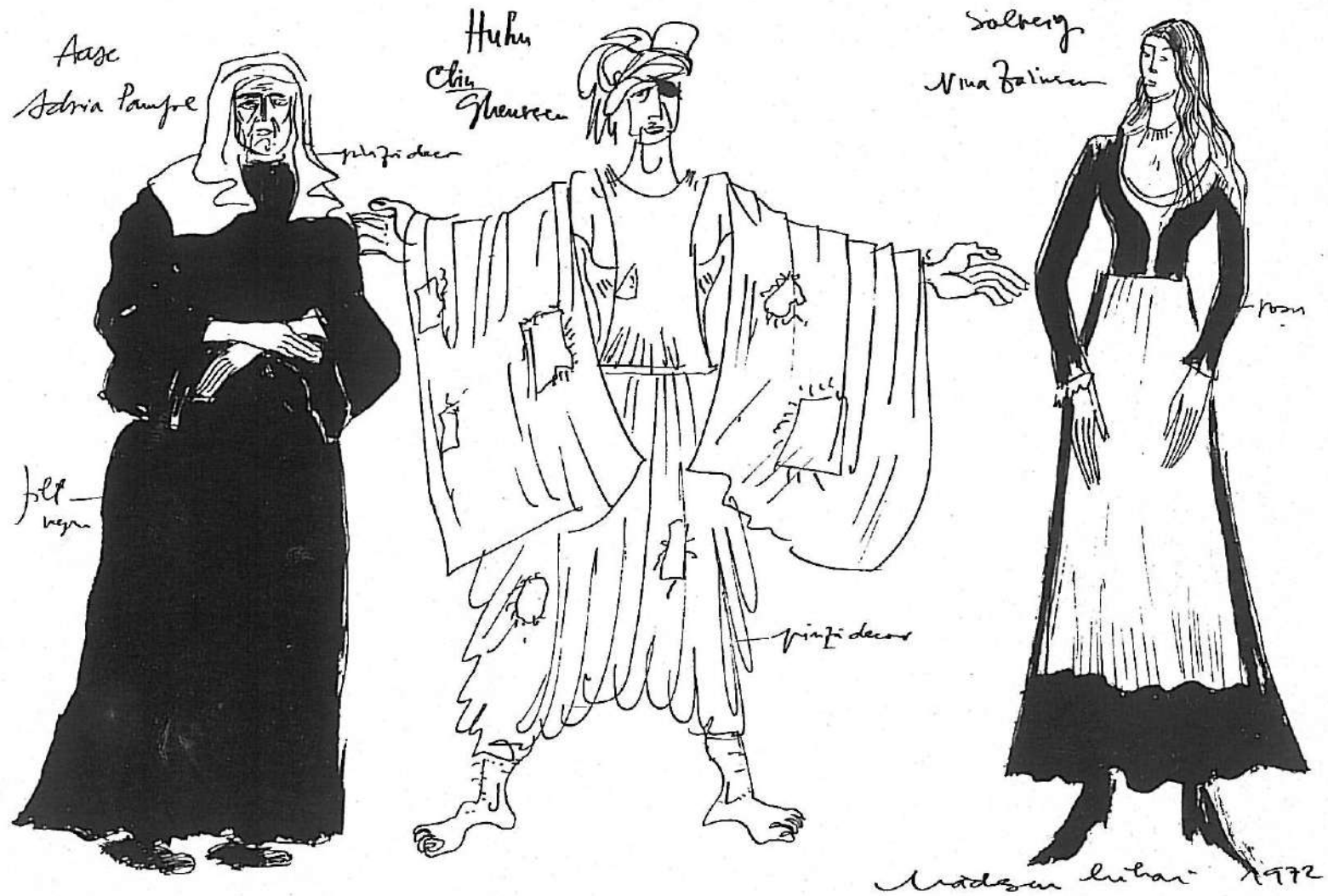

Peer Gynt urmează un itinerar straniu și complicat, atît în țara lui cîlt și în Europa și în Orient, printre situații reale și imagini supranaturale, de vis. În acest ciudat vagabondaj, firește și launtric, Peer Gynt este pus în fața unei dileme de ordin speculativ : „a fi tu însuți”, sau „a te mulțumi pe tine însuți” ? așa cum îi spun trolii, spiridușii pe care îi întâlnește în drumul său. Adică a-ți realiza facultățile sufletești înăscute, făcîndu-le operative, sau a-ți urma și satisface propria fire ?

Peer Gynt are o serie de cusururi care se acumulează, ajungînd uneori aproape să se anuleze unele pe altele. Cînd frivol, cînd temerar, cel mai adesea fanfaron, dar mereu generos, în stare să iubească dar nu pînă într-atît încît să-și sacrifice egoismul, să treacă pe planul al doilea propriile-i exigențe ; beneficiază de un atu fundamental : vitalitatea. O vitalitate eruptivă. Nici măcar loviturile pe care le tot primește de la semenii sau de la propriile lui reacții, nu izbutesc s-o domolească.

Vito Pandolfi : „Istoria teatrului
universal”, 1971

DIALOG CU SPECTATORII

Contactul cu teatrul îmi amintește mereu, îmi revine imagini scoase din „Alice în Țara minunilor”. Farmecul acelei lumi de mucava și de cristaluri în miniatură se deschide mereu către mine la fiecare ridicare de cortină, la fiecare iluminare a acestei lumi miniaturale ce se numește teatru.

În cursul anilor de școală am îndrăznit adesea să urc pe scenă, ba chiar mi-am dorit o carieră de actriță. Peste câteva luni voi termina Institutul pedagogic și voi începe lungul drum al cunoașterii și educării copiilor. Gîndesc că teatrul — ca artă deschisă și directă — constituie pentru noi, viitorii dascăli, un factor primordial de sensibilizare. Și de cîtă sensibilitate avem nevoie pentru a imprima căldura noastră celor mici! De doi ani de cînd sînt la Piatra Neamț am devenit un prieten credincios al Teatrului Tineretului urmărindu-i toate spectacolele, trăindu-i și satisfacțiile și deziluziile, așteptînd mereu cu sufletul la gură fiecare premieră, fiecare nou succes. Și cred că acest teatru are nevoie de cîți mai mulți astfel de suporteri. Și pentru că prietenii credincioși trebuie să fie sinceri pînă la capăt, așa sînd lucrurile, îmi doresc să văd în sfîrșit, pe scena Teatrului Tineretului o mare poveste de iubire, așa cum ne dorim toți la vîrsta visurilor fără limită.

Aș dori să văd în coloanele ziarului „Ceahlăul” mai multe impresii ale spectatorilor vis-à-vis de Teatrul Tineretului. La urma urmei de ce n-ar apărea o rubrică periodică cu opinii și propuneri ale spectatorilor pentru ca teatrul nostru să se bucure de aceeași popularitate și în Piatra Neamț ca în restul țării?

NICULINA CHIRICA
elevă
Institutul pedagogic

Ibsen a fost un neliniștit cu geniu

JULES LEMAÎTRE

După Shakespeare, primul loc i-l acord fără nici o ezitare lui Ibsen

LUIGI PIRANDELLO

Nici un dramaturg demn de acest nume nu va mai putea scrie,
după Ibsen, cum se scria înaintea lui.

GEORG BRANDES

Prețul 3 lei

